

Αναστάσιμη τελετή της άνοιξης

Η μεγάλη γιορτή της Εαρινής Ισημερίας είναι το σημείο αναφοράς των πολιτισμένων κοινωνιών. Αρχικά η γιορτή σχετιζόταν με την έλευση του νέου έτους, όπου για τις κοινωνίες των γηγενών ξεκινούσε από την Εαρινή Ισημερία. Αλλά για δεκατρείς χώρες και για πάμπολλους λαούς ή θρησκευτικές ομάδες είναι και η πρώτη ημέρα του νέου έτους, η Πρωτοχρονιά.

Το 2010, ο Ο.Η.Ε. αναγνώρισε την 21η Μαρτίου ως Διεθνή Ημέρα Εορτής της Άνοιξης, γιορτή περσικής καταγωγή. Οι γιορτές του νέου έτους στις «παγανιστικές κοινωνίες», γιορτάζονταν έως τότε από την 25η Μαρτίου έως την 1η Απριλίου, με την εαρινή ισημερία, καθώς η εποχή αυτή χαρακτηρίζει την αναγέννηση της φύσης. Ανάμεσα στην εαρινή ισημερία, 19/03 και το θερινό ηλιοστάσιο, 20/06, κυριαρχεί η κινητή γιορτή, η τρίμηνη περίοδος του Πάσχα, που αρχίζει με το τέλος του τριωδίου.

Η μεγάλη συμβολική γιορτή της Ανάστασης συμπίπτει πάντα χρονικά με την κορύφωση της άνοιξης. Ανάσταση της φύσης, αναγέννηση, ελπίδα. Προσκαλείται η ζωή να εγερθεί από τον ύπνο, από τον τάφο.

Το Πάσχα έχει τις ρίζες του στην λατρεία των Αιγυπτίων για την εαρινή ισημερία.

Η λέξη «Πάσχα» προέρχεται από την εβραϊκή «pesah», που σημαίνει "διάβαση". Οι Εβραίοι γιόρταζαν το Πάσχα σε ανάμνηση της απελευθέρωσής τους από τους Αιγυπτίους και της διάβασης της Ερυθράς θάλασσας, οι Χριστιανοί γιορτάζουν την Ανάσταση του Σωτήρα και τη «διάβαση» από το θάνατο στη ζωή.

Η αντίστοιχη ελληνική λέξη για το Πάσχα είναι Λαμπρή, διότι η ημέρα της Ανάστασης του Χριστού είναι μέρα ευφρόσυνη. Το Πάσχα προϋπήρχε ως έθιμο στην αρχαία Αίγυπτο, όπου γιόρταζαν την άνοιξη το Πισάχ, δηλ. τη διάβαση του Ήλιου από τον ισημερινό (την εαρινή ισημερία). Από τους Αιγύπτιους πήραν εθιμικά στοιχεία οι Εβραίοι και μαζί το έθιμο του Πάσχα.

Το Πάσχα ενσωμάτωσε στοιχεία από αρχαίες λατρείες που τελούνταν την αντίστοιχη εποχή και με το ίδιο νόημα: την υπέρβαση του θανάτου.

Το μεγαλύτερο μέρος των πασχαλινών παραδόσεων συναντιέται σε διάφορες αρχαίες τελετουργίες εξαγνισμού, που συσχετίζονται με την αρχή της άνοιξης.

Αξιοσημείωτο είναι ότι τα Ελευσίνια Μυστήρια πραγματοποιούνταν στην εαρινή και τη φθινοπωρινή ισημερία. Αναφέρονταν δε, κυρίως γύρω από μια θεότητα που ονομαζόταν Γαία. Με το πέρασμα των αιώνων, απέκτησε το όνομα Δήμητρα, το οποίο πιθανότατα σημαίνει «Γη + μήτηρ». Η λατρεία της Δήμητρας που είχε καθαρά αγροτικό χαρακτήρα, ήταν συνδυασμένη με τον κύκλο των εργασιών από την σπορά ως τη συγκομιδή, είχε ευρύτατη διάδοση στην αρχαιότητα.

Τα Θεσμοφόρια, τα Σκίρα, τα Αλώα ήταν μερικές από τις μεγάλες γιορτές που διοργανώνονταν στον ελλαδικό χώρο προς τιμήν της θεάς της γονιμότητας. Όμως η λαμπρότερη γιορτή προς τιμήν της Δήμητρας γινόταν στην Ελευσίνα, στο περίφημο ιερό, όπου τελούνταν τα πιο αξιόλογα μυστήρια της αρχαιότητας, στα οποία η Δήμητρα λατρευόταν ως πανίσχυρη, χθόνια και γονιμική θεά.

Στους χριστιανικούς χρόνους έμφαση δίνεται στη περίοδο της Σαρακοστής που προηγείται του Πάσχα κατά την οποία η αυτοσυγκράτηση αποκτά φανερό σπουδαιότητα εξαγνισμού. Το χριστιανικό Πάσχα πρέπει να γιορτάζεται την πρώτη Κυριακή μετά την Πανσέληνο, που θα γίνει κατά την ημέρα της εαρινής ισημερίας ή μετά από αυτήν. Αν η πανσέληνος γίνει Κυριακή τότε το Πάσχα θα εορτάζεται την επομένη Κυριακή.

Οι Φαρισαίοι στα χρόνια του Ιησού πίστευαν στην ανάσταση, καθώς και οι Εσσαίοι. Ξεκάθαρα την διακηρύσσει και ο Ιησούς: «Εν τη αναστάσει ως άγγελοι εν ουρανῶ εισίν» (Μτθ. 22,30).

Τέλος, η ελληνική άποψη περί αθανασία της ψυχής είναι αθανασία του πνεύματος. Η ψυχή για τους αρχαίους Έλληνες είναι άφθαρτη και αιώνια .

Και εδώ έχουμε τη μυστηριακή διάσταση του θανάτου, την οποία φωτίζει η χριστιανική πίστη. Το φαινόμενο του θανάτου είναι μυστήριο, όσο μυστήριο είναι και το φαινόμενο της ζωής. Ποιός είναι ο βαθύτερος λόγος τους;

Η χριστιανική πίστη επικροτεί την ιδέα ότι ο θάνατος δεν έχει δική του αυτόνομη οντότητα, είναι σύμπτωμα της απουσίας της ζωής. Ο Θεός δεν έπλασε το θάνατο. Έπλασε μόνον τη ζωή.

Ο Θεός προειδοποίησε τον άνθρωπο· «την ημέρα που θα φάγετε απ' αυτό, θα αποθάνετε». Ο θάνατος εισήλθε έτσι στη φύση σαν μια αλληλουχία της αλόγιστης συμπεριφοράς του πρώτου ανθρώπου.

Με ποιά όμως συλλογιστική επέβαλε το θάνατο ο Θεός; Αμαρτία γεννά το θάνατο και ο θάνατος τρώγει την αμαρτία. Κατά τη χριστιανική πίστη ο θάνατος είναι χωρισμός ψυχής και σώματος.

Με την ανάσταση του Χριστού καταργείται ο θάνατος όχι απλώς σαν καταλύτης της ζωής, αλλά με την έννοιαν ότι η φθορά, που είναι το ειδικό τίμημα της αμαρτίας, αφανίζεται..

Με την ανάσταση του Χριστού τα πάντα είναι φως και διαφάνεια, αφθαρσία και αθανασία.

Πολλοί προτιμούν θεληματικά την παραμονή τους στην παγερότητα του πνευματικού θανάτου δούλοι της φθοράς. Η ανάσταση- λύτρωση, γι' αυτούς δεν θα λειτουργήσει λυτρωτικά, αλλά μόνο καταδικαστικά και κατακριτικά: ο αιώνιος πνευματικός θάνατος μακριά από την πηγή της ζωής, τον Θεό! Έτσι λοιπόν κορυφαίο γεγονός στην αναζήτηση της αλήθειας η ανάσταση όπου όλα όσα ήταν πεσμένα ανορθώθηκαν- αναστηλώθηκαν. Πάσχα η κορύφωση του ανοιξιάτικου αναγεννητικού λατρευτικού κύκλου της ζωής.

ΑΝΑΓΝΩΣΤΟΠΟΥΛΟΥ ΤΑΤΙΑΝΑ